

TÜRSAB SAĞLIK TURİZM RAPORU

TÜRK YE KALP YARI F YATINA ONARIYOR!

Sağlık turizmi dünyanın en eski turizm türlerinden biri. Antik Yunan'dan bu yana hastalar ifay, uzak yerlerde arad,lar ve aramaya devam ediyorlar. Nitekim Türkiye de son yıllarda sağlık turizminin en gözde destinasyonlar, aras,nda. Hem maliyet avantaj,, hem gezme fırsat,, hem de kaliteli teknolojik altyap, sunan Türkiye, uluslararası, hastalar,n tercihlerinin ba ,nda geliyor. Üstelik bazı alanlarda Türkiye'de tedavi olmak birçok Avrupa ülkesine göre yüzde 60'a varan oranlarda daha ucuz. Örneğin kalp by-pass operasyonu spanyada 39 - 43 bin dolar aras,nda de i irken Türkiye'de bu rakam 8 bin 500 ila 21 bin dolar aras,nda de i iyor. Durum böyle olunca da Türkiye'de sağlık turizmi her geçen gün büyüyor. Son verilere göre 2013 yıl,nda Türkiye'ye sağlık turizmi için gelenlerin say,s, 300 bini a m, durumda. Bu rakama sağlık merkezlerinde yap,lan operasyonlar da eklenince rakam 480 bine yükseliyor. Sağlık turizminden elde edilen gelir ise 2013 itibar,yla 2.5 milyar dolar olarak hesaplan,yor.

HEDEF 2 M LYON K VE 20 M LYAR DOLAR GEL R

Türkiye'nin sağlık turizmindeki potansiyeli rakamlar,n bununla s,n,rl, kalmayaca ,n, gösteriyor. Nitekim hedef 2023 yıl,nda 2 milyon uluslararası, hastay, Türkiye'de tedavi etmek. Bu nedenle hem turizmciler aya ,nda hem de sağlık sektörü aya ,nda çal, malar sürüyor. Sağlık Bakanl, ,n, bugün itibar,yla 32 bin yatak kapasiteli hastane in aat, halen devam ediyor. Bu in aatlar,n bir k,sm, bu yıl, bir k,sm, 2015, kalan k,sm, da 2016 yıl,nda bitecek. Ayr,ca kamu-özel sektör ortakl, ,yla yap,lan in aatlar var. Onlar da 2016-2017 yıl,nda devreye girecek. Altyap, çal, malar, tamamland,ktan sonra sağlık turizminden gelir beklentisi 2017-2018 yıl,lar,nda 9-10 milyar dolar, 2023 yıl,nda da 20-25 milyar dolar.

TÜRSAB Bakan, Ba aran Ulusoy, Türkiye'nin 2013 yıl, itibar,yla turizm gelirlerinin 32.3 milyar dolar oldu unu an,msatarak, öAyn, dönemde sağlık turizminden elde edilen gelir 2.5 milyar dolar düzeyinde. Bu geçmi yıllara göre çok iyi bir rakam olsa da Türkiye'nin mevcut potansiyelinin kar ,l, , de il. Sağlık turizminin toplam gelirleri bazı ülkelerde yüzde 20'leri a abiliyor. Yani Türkiye'de gidilecek daha çok yol varö de erlendirmesinde bulunuyor. Sağlık alan,nda yap,lan yat,r,malar önümüzdeki yıllar için büyük bir avantaj olarak de erlendiren Ulusoy, turizm sektörü, Sağlık Bakanl, , ve özel sağlık kurulu lar, birlikte ad,m atmas, ve ortak bir program belirlemesine i aret ederek, öDo ru ad,malar at,l,rsa 2023 yıl, için hedeflenen 2 milyon uluslararası, hasta ve 20 milyar dolar sağlık turizmi gelirine çok önceden ula mak mümkünö diyor.

-TÜRSAB tarafından hazırlanan **-2014 Sağlık Turizmi Raporu** Türkiye'nin sağlık turizminde geldiği noktayı, başlıca ülkelerle karşılaştırarak, sağlık turizmi için tasarruf ve hedefleri ortaya koyuyor. Raporun başlıca sonuçları:

É 2013'te Türkiye'ye sağlık turizmi için gelenlerin sayısı, 300 bin. 2014 yılı için ise hedef 400 bin kişidir. Ancak bu rakama saç ekimi, plastik cerrahi gibi sağlık merkezlerine kendi inisiyatifleriyle gelen kişiler de eklendiğinde rakam 2013 yılında bile 480 bine ulaşabilir.

É Sağlık turizminden elde edilen gelir 2.5 milyar dolar. Hedef bu rakam, 2023'te 20-25 milyar dolar seviyesine çıkarmak.

É Türkiye, diğer ülkelere kıyasla tıbbi operasyon maliyetlerinde yüzde 60'a yakın tasarruf sağlıyor. Örneğin, kalp by-pass'ı olanların Türkiye'de faturası, 8 bin 500 ile 21 bin dolar arasında iken İspanya'da 39 bin ile 43 bin dolar arasında, Almanya'da omurga füzyon ameliyatı olmak 29 bin dolar iken, Türkiye'de 7 bin dolara bu ameliyat, mümkün.

É Türkiye sadece zorunlu tıbbi operasyonlar için değil, saç ekimi ve estetik için de gözde bir destinasyon. Saç ekimi Türkiye'de ortalama 5 bin TL iken bu rakam Avrupa'da 10 bin Euro, ABD'de 30 bin dolar seviyesinde.

É Türkiye plastik cerrah sayısı, artışından bin 200 cerrah ile dünyada 9'uncu sırada yer alıyor.

É Türkiye'de tedavi için gelen hastaların büyük çoğunluğu Temmuz ayını tercih ediyor. En çok gelinen şehirler arasında ise Antalya ilk sırada yer alıyor. Bu da gösteriyor ki sağlık ve turizm aynı potansiyele sahip.

É Hasta başına gelir 2 bin dolardan başlıyor medikal turizmde ise bu rakam ortalama 12 bin dolara kadar uzanıyor.

BÖLÜM 1: TÜRK YE'DE SA LIK TUR ZM

ANT K YUNAN'DAN BU YANA VAR: Sa lık turizmi Antik Yunan'dan bu yana bilinen bir destinasyon. Yunan hastalar, n o dönem yollara dökülerek Epidauria adlı kasabaya ak, n ettikleri biliniyor. Bu kasaban, n adı sa lık tanrı, s, Asklepios'un ya adı , yer olarak da geçiyor. 19. yüzyıllarda da ifa arayan hastalar SPA ya da sanatoryumlar, n bulundu u yerlere seyahat ettiler. Bugün dünyada en çok gidilen sa lık turizmi destinasyonlar, aras, nda Türkiye'nin d, , nda Güney Kore, Hindistan, Meksika, Tayland, srail, Malezya, Singapur gibi ülkeler geliyor. Sa lık turizmi çal, malar, t, p turizmi, termal turizm, ya l, ve engelli turizmi olarak geni kapsamlı, olarak yürütülüyor. Türkiye'ye tatil ya da sa lık d, , nda nedenlerle gelen tüm turistlere de acil sa lık hizmeti olarak, turistin sa lı, , kapsam, nda hizmet veriliyor.

SA LIK TUR ZM ÜÇ ÇE DE AYRILIYOR: Genel olarak sa lık turizmi denildi inde 3 çe it turizmden bahsetmek mümkün:

-Medikal Turizm: Uluslararası, hastalar, n tedavi ve rehabilitasyon amaçlı, sa lık kurumlar, ndan hizmet alması, ekinde olan sa lık turizmi çe idi.

-Termal Turizm ve Medikal SPA: Kaplıca sular, veya otelcilik hizmetleriyle birlikte medikal masaj, peloid gibi bazı, tamamlayıcı, t, p uygulamalar, n, n yapıldı, , sa lık turizmi.

-Ya l, ve Engelli Turizmi: Ya l, ve engellilerin bakım, rehabilitasyon ve medikal tedavilerinin bir arada oldu u sa lık turizmi türü.

GELEN HASTA 6 YILDA 4 KATINA ÇIKTI: Sa lık Bakanlı, , verilerine göre, yurt d, , ndan kamu ve özel hastanelerine tedavi amaçlı, gelenlerin sayısı, s, 2008 y, l, nda toplam 74 bin 93 ki iydi. Aradan geçen 6 y, l, da bu rakam 300 bin seviyesine ç, karak rekor k, rd,. Bir ba ka deyi le, gelen hasta sayısı, s, 6 y, l, da 4 kat, na ç, kt,. Üstelik bu rakam sadece sa lık hizmeti alanlar, n, kaps, yor. Bu rakama, turistik amaçlı, gelip özel hastane ya da sa lık merkezlerinde saç ekimi, estetik müdahale gibi operasyonlar geçirenler de eklendi inde 2013 itibar, yla 480 bine ula , yor.

TABLO 1: 2013'TE RESM İ 300 B İN HASTA GELDİ

Y, l	Hasta sayısı, s, *
2008	74.093
2009	91.961
2010	109.678
2011	176.000
2012	261.999
2013	300.000

* Hasta sayısı, s, kamu ve özel hastanelerde kayıtlı, olarak gelenleri kapsamaktadır. Turistik amaçlı, gelip özel hastane ya da sa lık merkezlerinde saç ekimi, estetik müdahale gibi operasyon yapanlar, kapsamamaktadır.

ÖZELDE HASTA BA İ GEL R 12 B N DOLAR: Türkiye'ye medikal amaçlarla gelen ki ilerden elde edilen ki i ba , gelire bak,ld, ,nda kamu ve özelde farklı rakamlar ortaya ç,k,yor. Kamuda ortalama hasta ba , gelir 9 bin dolar iken, bu rakam özel sektörde 12 bin dolara yükseliyor. Buna ek olarak, Türkiye'ye gelen turistlerin sa l,k amaçlı, harcama yapmaları, halinde ortaya ç,kan gelire bak,ld, ,nda da kamuda 2 bin dolar, özel hastanelerde de 4 bin dolar ki i ba , gelir hesaplan,yor.

TABLO 2: HASTA BA İ GEL R 2 B N DOLARDAN BA LIYOR

		Hasta ba , gelir (\$)
Medikal turizm	Kamu	9.000
	Özel	12.000
Turistin sa l, ,	Kamu	2.000
	Özel	4.000

* Gelirler, kamu sa l,k kurulu lar,nda sa l,k turizmi ve turistin sa l, , çerçevesinde sunulması, planlanan seçilmiş i lemlerin fiyatları,ndan yararlan,larak ve kamu ile özel sektördeki gelirler göz önünde bulundurularak Sa l,k Bakanl, , taraf,ndan ortalama olarak hesaplanm, t,r.

ANTALYA'DA SA LIK ARIYORLAR: Yurt d, ,ndan Türkiye'ye tedavi amaçlı, gelenlerin illere göre da ,l,m,na bak,ld, ,nda turizm bölgelerinin öne ç,kt, , görülüyor. Nitekim 2012 y,l, itibar,yla Antalya'ya gelenlerin say,s, 87 bin 162 iken, tarih ve kültür turizminin ba kenti stanbul 68 bin 842 ki i ile ikinci s,rada yer al,yor. zmir, Mu la ve Ayd,n da ilk on aras,nda.

YAZ AYLARINDA GEL YORLAR: Uluslararası, hastalar en çok temmuz, a ustos ve eylül aylar,nda hizmet al,yorlar. kili anla mal, ülkelerden gelen hastalar,n en fazla may,s ay,nda, medikal turizm kapsam,nda gelen hastalar,n en fazla temmuz ay,nda, Sosyal Güvenlik Kurumu'yla anla mal, ülkeler kapsam,nda gelen hastalar,n en fazla temmuz ay,nda, turistin sa l, , kapsam,nda ba vurulan hastalar,n da en fazla temmuz ay,nda ba vurduklar, görülüyor. Bu sonuçlar, ülkemize gelen hastalar,n tedavi amaçlı, olarak daha çok yaz aylar,n, tercih ettiklerini ortaya koyuyor.

ALMANYA VE L BYA LK SIRADA: Medikal turistler en çok Libya, Almanya ve Irak'tan, turistin sa l, , kapsam,nda hizmet alan hastalar ise en çok Rusya, Almanya ve ngiltere'den geliyor. Genel olarak bak,ld, ,nda uluslararası, hastalar,n en fazla geldikleri ülkelerin Almanya, Libya ve Rusya oldu u tespit ediliyor. Bu durumda ülkemizin uzak ülkelere ziyade daha çok çevre ülkelere yönelik tan,t,m çal, malar, yapması,n gere i de ortaya ç,k,yor.

EN ÇOK GÖZ Ç N GEL YORLAR: Medikal turizm kapsam,nda gelen hastalar,n kliniklere göre da ,l,m,na bak,ld, ,nda ise göz hastal,klar, ilk s,rada yer al,yor. Hastalar,n yakla ,k 7'de biri göz hastal,klar, için Türkiye'ye geliyor. Genel olarak medikal turizmde göz hastal,klar, ön plana ç,kan bir klinik. Ayr,ca Türkiye'deki baz,

özel göz hastanelerinin yüksek düzeyde teknolojiye sahip oldukları, kaliteli hizmet verdikleri, akredite oldukları, ve medikal turizm konusunda uluslararası düzeyde önemli çalışmalar yapıyorlar.

Sağlık Bakanlığı, çalışmalarında alt birimlere göre bir değerlendirme yapıyor. Alt birimler dikkate alındığında onkoloji, Kardiyovasküler ve estetik cerrahisinin de ciddi olarak ön planda olduğu bilinmektedir. Medikal turistlerin en fazla başvurdukları klinik olan göz hastaneleri, İstanbul, Antalya ve Ankara illerini tercih ediyorlar.

JCI AKREDİTASYONU TERCİH SEBEBİ : Bu çalışmalar, elde edilen ilginç bulgulardan biri, 4 uluslararası hastadan 1'inin JCI tarafından akredite edilmiş olan hastaneleri tercih etmesi ve 3 uluslararası hastadan 1'inin ise üç veya daha fazla hastaneden oluşan grup hastanelerinden birini tercih etmesi.

Medikal turizmde hastaların en fazla başvurduğu ilk 10 özel hastane Sağlık Bakanlığı verilerine göre, Anadolu Sağlık Merkezi Hastanesi, Alanya Anadolu Hastanesi, Akdeniz Hastanesi, Medical Park Bahçelievler Hastanesi, Acibadem Maslak Hastanesi, Medical Park Göztepe Hastanesi Kompleksi, Bilgi Hastanesi, Dünya Göz Hastanesi Ataköy, Medicana International Ankara Hastanesi, Bayındır Hastanesi olarak öne çıkıyor.

KAMUDA ANLIURFA KİMLİK SIRADA: En çok tercih edilen devlet hastaneleri ise, İstanbul Kartal Yavuz Selim Devlet Hastanesi, Anlıurfa Harran Devlet Hastanesi, Mersin Kadın Doğum ve Çocuk Hastaneleri Hastanesi, Çanakkale Devlet Hastanesi, Aydın Kuşadası Devlet Hastanesi, İstanbul Erenköy Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi, Konya Dr. Faruk Sükan Kadın Doğum ve Çocuk Hastaneleri Hastanesi, Muğla Marmaris Devlet Hastanesi, Antalya Kemer Devlet Hastanesi ve Antalya Manavgat Devlet Hastanesi olarak öne çıkıyor.

3 YILDA GELİRİN 8 MİLYAR DOLARA ÇIKMASI HEDEFLENİYOR: Üç yıl önce Türkiye'nin sağlık turizminden elde ettiği gelir 2.5 milyar dolar düzeyindeydi. Sağlık Bakanlığı'nın hedeflerine göre bu rakam 2017 yılında 8 milyar dolara çıkacak. 2023 yılında gelindiğinde ise sağlık turizmi gelirinin 20 milyar dolara ulaşması hedefleniyor. Uluslararası akredite sağlık kuruluşlarının toplam sağlık kuruluşlarına oranının 2017'de yüzde 4.5'e, 2023'te ise yüzde 10'a çıkması planlanıyor. Yurtdışından Türkiye'ye gelen hasta sayısı ise özellikle 2019 yılından itibaren hızlı bir yükseliş bekleniyor. Buna göre, yabancı hasta sayısı, 2019'da 1 milyona ulaşacak. 2023 hedefi ise bu rakam, 2 milyon mertebesine çıkarmak.

TABLO 3: 2017 HEDEF 8 MİLYAR DOLAR GELİR

	2017	2023
Sağlık turizmi kapsamında gelen hasta sayısı (bin)	700	2000
Elde edilen gelir (dolar)	8 milyar	20 milyar
Uluslararası akredite sağlık kuruluşları oranı (%)	4,5	10
Sağlık serbest bölgesi sayısı	4	10

* Sa l,k Bakanl, , hedefleri.

TABLO 4: 2023'TE SA LIK TUR ZM NDE 2 M LYON K HEDEFLERİN YOR

Y,l	Hasta say,s,
2014	400.000
2015	500.000
2016	600.000
2017	700.000
2018	800.000
2019	1.000.000
2020	1.300.000
2021	1.600.000
2022	1.800.000
2023	2.000.000

* Sa l,k Bakanl, , hedefleri.

TERMAL TUR ZMDE 100 B N YATAK KAPAS TES NE ULA ILACAK:

Türkiye'ye gelecek uluslararası, hasta say,s,n, mevcut yatak kapasiteleriyle yakalamak zor. Bu nedenle, yatak kapasitesinin de h,zla art,r,lmas, planlan,yor. Orta vadede termal turizmde 100 bin yatak kapasitesinin olu turulmas, hedeflerden bir tanesi. Bu çerçevede termal turizmde 600 bini tedavi amaçlı, olmak üzere toplam 1.5 milyon yabanc,ya hizmet verilmesi öngörülüyor. Böylece termal turizmde 3 milyar dolar gelir elde edilmesi hedefleniyor.

MED KAL TUR ZMDE HEDEF LK 5: Türkiye'nin orta vadede medikal turizmde dünyanın ilk 5 destinasyonu içerisinde olmas, da orta vadeli hedefler aras,nda. leri ya turizmde 10 bin yatak kapasitesi olu turulmas,, 150 bin yabanc, turistin ülkemizi ziyaret etmesi ve 750 milyon dolar gelir elde edilmesi hedefleniyor.

BÖLÜM 2: DÜNYAYLA KAR ILA TIRMALAR

TÜRK YE YÜZDE 50-60 TASARRUF SA LIYOR: Türkiye, dünyanın en çok ra bet gören sa l,k turizmi destinasyonlar,n,n ba ,nda geliyor. Bunun en önemli nedenlerinden biri sa lad, , yüzde 50-60 oran,ndaki tasarruf. JCI akreditasyonu olan hastaneler baz al,narak yap,lan fiyat kar ,la t,rmas,nda tasarruf aç,kça ortaya ç,k,yor. Örne in bir kalp by-pass ameliyat, olman,n maliyeti Türkiye'de 8 bin 500 dolarla 21 bin dolar aras,ndayken, bu rakam spanya'da 43 bin, Meksika'da 42 bin, Kore'de 31 bin 500 dolar seviyelerine kadar ç,k,yor. Kalça protezi ABD'de 10 bin ile 23 bin dolar aras,nda bir fatura ç,kar,rken, Türkiye'de neredeyse yar, fiyat,na bu operasyonu olmak mümkün. Omurga füzyon ameliyat,n,n maliyeti Türkiye'de 7 bin dolar ile 23 bin dolar aras,ndayken Almanya'da 29 bin dolar, spanya'da 32 bin 500 dolara

yapılıyor. te bu tablo, pek çok hastayı, hem Türkiye'yi ziyaret edip hem de medikal müdahalesini Türkiye'de yaptırmaya sevk ediyor.

TABLO 5: TÜRK YE'DE BY-PASS SPANYA'NIN YARI F YATINA YAPILIYOR

TIBB LEM	ORTALAMA F YAT (DOLAR)	Türkiye	ABD	Almanya	Hindistan	Meksika	spanya	Tayland
By-pass	8500-21000	-	-	7500-10500	39000-42000	39000-43000	22500-24500	
Kalça protezi	10000-23000	30000	27000	7000-9500	39000	16300-18900	12000-17000	
Kalp kapakç, , ameliyat,	13750-23000	-	-	9500-14000	39000	43000-47500	18500-22000	
Diz nakli	9000-23000	26000	23000	7000-10000	21000	16000-18500	10500-16500	
Omurga füzyon	7000-23000	-	29000	7500-11500	25000	25000-32500	9700-12500	
Rahim al,nması,	-	-	11000	2500-10000	9700	13500-15000	4500-8000	

Kaynak: Companion Global Healthcare

SAÇ EKİM VE ESTETİK ÇİN ADRES TÜRK YE: Türkiye sadece zorunlu medikal operasyonlarda değil, saç ekimi ve estetik müdahaleler için de oldukça cazip bir destinasyon haline geldi. Türkiye bu konuda da avantajlı, maliyetiyle öne çıkıyor. Örneğin, Türkiye'de saç ekimi operasyonunun ortalama maliyeti 5 bin TL iken bu rakam Avrupa'da 10 bin Euro, ABD'de 30 bin dolar seviyesinde.

Yabancılar, Türkiye'ye çeken bir diğer neden de doktor sıkıntısı, çekilmemesi. Özellikle plastik cerrahi alanında Türkiye dünya sıralamasında oldukça iyi durumda. Plastik cerrah sayısı, baz alınarak yapılan sıralamada Türkiye dünya 9'uncusu olarak öne çıkıyor.

TABLO 6: DÜNYADA EN ÇOK PLASTİK CERRAH BULUNAN 9'UNCU ÜLKE

Sıra	Ülke	Plastik cerrah sayısı,	Dünyadaki oran, (%)
1	ABD	6.133	15,2
2	Brezilya	5.473	13,6
3	Çin	2.800	7
4	Japonya	2.302	5,7

5	Hindistan	2.150	5,3
6	Güney Kore	2.054	5,1
7	Rusya	2.000	5
8	Meksika	1.550	3,8
9	Türkiye	1.200	3
10	Almanya	1.101	2,7

Kaynak: International Society of Aesthetic Plastic Surgery.

BÖLÜM 3: FIRSAT VE ÖNERİLER

Sağlık alanında hem nitelikli insan gücü hem de sağlık altyapısı ve teknolojiyle öne çıkan Türkiye'nin medikal turizmde yerini daha da güçlendirmesi için özellikle tanıtım ve pazarlamaya odaklanılması gerekiyor. TÜRSAB bünyesinde faaliyet gösteren 22 Hıttisat Komitesi'nden biri olan Sağlık Turizmi Komitesi de bu alanda çalışmalarını sürdürüyor. Komite, son olarak yüksek sayıda hasta gelen Azerbaycan'ın Sağlık Turizmi Birliği ile birliği anlaması, yaptığı Türkiye'nin sağlık turizminde artırımları, eksikleri ve yapması gerekenler:

GÜÇLÜ YANLAR

- Türkiye'nin sağlık alanında dünyanın önde gelen ülkeleri arasında sayılması,
- Türkiye'de sağlık hizmetleri talebini olumlu yönde etkileyecek çeşitli turizm olanaklarının bulunması, (kültür turizmi, inanç turizmi, deniz turizmi, doğa turizmi, sağlık-kaplıca turizmi vs.)
- Türkiye'nin genel olarak hizmet sektöründe iyi konumda olması, ve hizmet sektörünün sağlık turizmine olumlu etkisinin yüksek olması,
- Sağlık turizmi hizmetini sunan ilk ülkeler arasında yer alması, ve bu konuda deneyim kazanması,
- Sağlık hizmetleri satan ileri ülkelere göre sağlık fiyatlarının görece ucuz olması,
- Sağlık turizmiyle ilgili çeşitli yasal düzenleme ve devlet desteğinin olması,

ZAYIF YANLAR

- Sanayide olduğu gibi, sağlık hizmetlerinde de, genel olarak, üretime odaklanılması, ve görece pazarlamayı ihmal etmesi.
- Destek ve teşviklerde kamu kurumlarının koordine olmaması,
- Sağlık turizminin gerektirdiği entegre yaklaşımların (sağlık kurulları, turizm kurulları, pazarlama kurulları, lojistik ve ulaşım kurulları, vs.) gerçekleştirilmesine götürecek işbirlikli-ortaklık kültürünün zayıf olması,
- Sağlık turizmi yönetimi için ulusal bir stratejinin net olmaması,
- Hastanelerin, özellikle devlet hastanelerinin, önemli bir kısmının sağlık turizmi hizmeti sunmaya hazır olmaması,
- Mevcut durumda, katma değeri yüksek olsa da sağlık turizminden (sağlık hizmetini almak üzere bir plan dâhilinde ülkemize gelenler) daha çok katma değeri düşük ötüristin sağlığı, (turistik amaçlar ile ülkemize gelenlerin karlılıkları, acil sorunlar, gidermek üzere aldıkları sağlık hizmeti) hizmetinin artırılması,

- Ulusal ölçekte sa l,k turizmi alan,ndaki hareketlili i kay,t alt,na alacak ve denetleyecek kapsaml, sistem ve süreçlerin geli tirilerek i lerlik kazand,r,lmam, olmas,.
- Sa l,k kurulu lar,n,n Sa l,k Bakanl, , ile veri ve bilgi payla ,m,nda istenilen özen, h,z ve i birli i içerisinde olmamas,.

FIRSATLAR

- Dünyada sa l,k hizmetini ulusal s,n,rlar,n d, ,nda alma e iliminin artmas, (küreselle menin etkisi)
- Ba ka ülkelerdeki sa l,k kurulu lar, ve hizmetleri hakk,nda bilgi elde etmenin (web siteleri, e-mail, vb. yollarla) giderek daha kolay ve masrafs,z olmas,.
- Türkiye'nin uluslararası, arenada artan gücü ve buna paralel olu an olumlu alg,s,.
- Sa l,k hizmetleri ihracat,na Ekonomi Bakanl, ,n, destek vermesi (ara t,rma deste i, yurtd, ,nda ofis açma deste i, tan,t,m deste i, vs.)